

Muallim Cemal Gültekin (1893-1953)

Halk Hatibi, Muallim, Yazar.

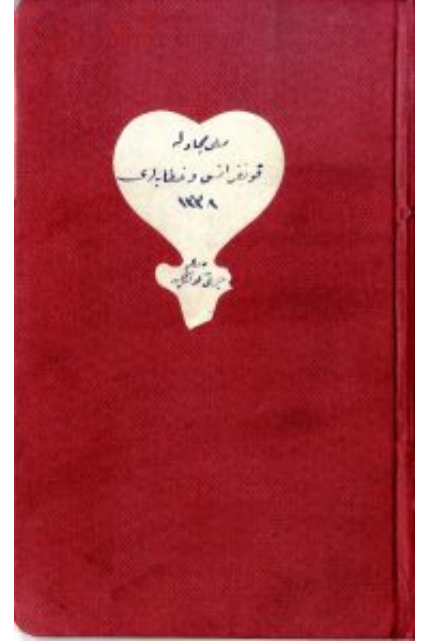
Cemal Gültekin, 1893 yılında Erzurum'un Aşağı Mumcu Mahallesi'nde dünyaya gelmiştir. Babası Düyun-ı Umumiye İdaresinin tuz kaçakçılığını takip ve tediple görevli Erzurum Tuzla kolcularından Şükrü Ağa'dır. 1926 İzmir Suikastı Davası'nda İstiklâl Mahkemesi tarafından yargılanan ve idama mahkûm edilen eski 15. Kolordu Komutan Vekili ve II. TBMM Erzurum mebuslarından Rüştü (Soydan) Paşa'nın da yeğenidir.

Cemal Gültekin, Erzurum Numune-i Terakki Mektebini bitirmiş, 1911 yılında Erzurum Mülki İdadisinden, 1915 yılında ise Darül-Muallimin-i Aliyenin edebiyat şubesinden mezun olarak muallim olmuştur.

1916 yılında Adana Darül-Muallimin Mektebine edebiyat muallimi olarak tayin olunan Cemal Gültekin'in 1920 yılına kadar bu bölgede görev yaptığı tahmin edilmektedir. Hatipliği ve nutukları ile şöhret kazanan Muallim Cemal Gültekin'in Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Arşivi'nde bulunan el yazısı not defterine göre, Birinci Dünya Harbi esnasında görev yaptığı Adana ve havalisi ile civar bölgelerde konferanslar ve nutuklar vererek bazı resmî hizmetler ifa ettiği anlaşılmaktadır. Esasen edebiyat muallimi olan Cemal Bey hitabet sahasında ün kazanmış, hayatının her safhasında bu alanda takdir toplayan güzel örnekler bırakmıştır. Gençlik yıllarında ortaya çıkan bu meziyetinin ilk örneklerini oluşturan ve 1916-1922 yılları arasında hazırlayarak çeşitli vesilelerle topluluklara sunduğu konferans konuşma metinleri ve hitabelerini el yazısı ile bir defterde toplamıştır. Bu defter hâlen Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Arşivi'nde muhafaza edilmektedir. Bahse konu not defterindeki kayıtlara göre Birinci Dünya Savaşı'nın devam ettiği o çalkantılı dönemde, en önemlisi 1918 yılı içinde Halep'te Enver Paşa ve Cemal Paşa'nın huzurunda olmak üzere çeşitli yerlerde nutuklar ve konferanslar vermiştir.

1920 yılı içinde Kütahya'ya muallim olarak görevlendirilen Muallim Cemal Gültekin, 1921 yılına kadar bu bölgede görev yapmıştır. 1946'da milletvekili adaylığı başvurusu sebebiyle CHP Genel Sekreterliğine verdiği biyografisinde Kütahya'da "sansür memurluğu" görevini yaptığı kaydedilmiştir. Kütahya'da görev yaparken Maraş'ın Fransızlar tarafından işgalini protesto etmek için Kütahya Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti tarafından düzenlenen mitingün tertip heyetinde görev almış ve Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti içinde aktif görevlerde bulunmuştur.

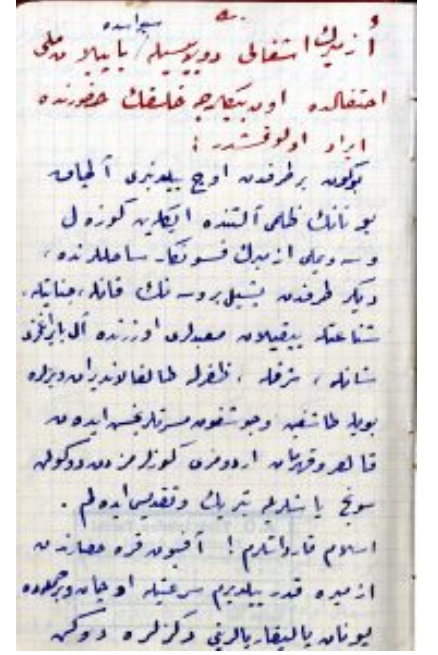

Cemal Gültekin, Kütahya'da hatiplik faaliyetlerini etkin bir şekilde yürütmüş ve o tarihlerde bölgede cereyan eden İnönü Muharebeleri öncesinde askeri motive etmek için İsmet Paşa'nın da hazır bulunduğu zamanlarda veya münferiden toplu asker karşısında ve halk huzurunda hamasi nutuklar vermiştir.

1922 yılı başlarında Sivas Muallim Mektebi edebiyat muallimliği ve daha sonra da okulun müdür muavinliğine tayin edilen Cemal Gültekin, burada da teşkilatçılığı, hatipliği ve yazarlığı ile ön plana çıkmış, Sivas Muallimler ve Muallimeler Cemiyeti tarafından çıkarılmakta olan *Dilek* mecmuasında yazılar yayımlamıştır. Cemal Gültekin'in yazarlığı ve dergicilik faaliyetleri 1922'den başlayarak ömrünün sonuna kadar devam etmiştir. Eğitim, kültür alanında ve Cumhuriyet'in kurulmasından sonra inkılapların benimsetilmesi yolunda birçok derginin çıkarılması, müdürlüğü gibi çeşitli görevlerin yanı sıra yazılar da yazmış ve bulunduğu muhitlerin kültür hayatına önemli katkıları olmuştur.

1922-1923 tarihleri arasında toplam 18 sayı çıkan ve 17. sayısından itibaren *Yeni Dilek* adını alan *Dilek* mecmuasının 13-16. sayılarında imtiyaz sahibi ve mesul müdürü olarak görev yapmıştır. Yazıları ve idareciliği ile mecmuanın yayımlanmasına büyük emek veren Cemal Gültekin'in bu mecmuadaki son yazısı 5 Mart 1923 tarihidir. Muallim Cemal Bey, Sivas'ta bulunduğu müddet zarfında çeşitli toplantı, miting ve anma/kutlama törenlerinde nutuklar vermiş, o yıllarda sürmekte olan Millî Mücadele ve içinde bulunulan siyasi ortam hakkında halkın aydınlatılmasında çalışma ve gayretleri olmuştur.

Aralık 1922’de Sivas Türk Ocağı Muvakkat İdare Heyeti’ne seçilen Muallim Cemal Gültekin’in çeşitli yazılarında ve hakkındaki belgelerde [Soyadı Kanunu](#)’ndan çok önceleri isminden sonra Gültekin takısını kullandığı görülmektedir. Hitabeleri ve yazılarında güçlü bir milliyetçi hassasiyetin hissedildiği Muallim Cemal Bey, dönemin Türkçü hareketlerinden etkilenmiş ve yazılarında, konuşmalarında İslamiyet öncesi Türk tarihi dâhil millî tarih konularını derinlemesine işlemiştir.

Muallim Cemal Gültekin’in bir diğer özelliği de teşkilatçı kişiliğidir. Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri, Muallimler Birliği, Türk Ocağı, Halkevleri gibi çeşitli dernek ve cemiyetlerin kuruluşunda ve idare heyetlerinde görevler almıştır. 1923 yılında Erzurum Muallim Mektebine tayin edilen ve kısa bir süre sonra da bu okula müdür olan Muallim Cemal Bey, burada da teşkilatçı kimliği ile ortaya çıkmış, 30 Kasım 1923’te Erzurum Muallimler Birliğinin idare heyetinde görev almış, akabinde 9 Temmuz 1925 yılında Erzurum Türk Ocağı Şubesinin açılışına ön ayak olmuş ve başkanlığını yapmıştır. Cemal Gültekin riyasetindeki Türk Ocağı hızla teşkilatlanmasını genişletmiş; bu dönemde Kiğı, Tercan ve Yusufeli Türk Ocakları açılmıştır. Erzurum’da da hitabetteki mahareti ile dikkatleri çeken Cemal Bey, 13 Eylül 1924 yılında Erzurum Pasinler’de meydana gelen deprem sebebiyle 30 Eylül 1924 tarihinde şehre ziyarette bulunan Gazi Mustafa Kemal Paşa’nın huzurunda belediye tarafından verilen yemekte bir nutuk irat etmiş, Gazi de güzel bir nutukla buna karşılık vermiştir.

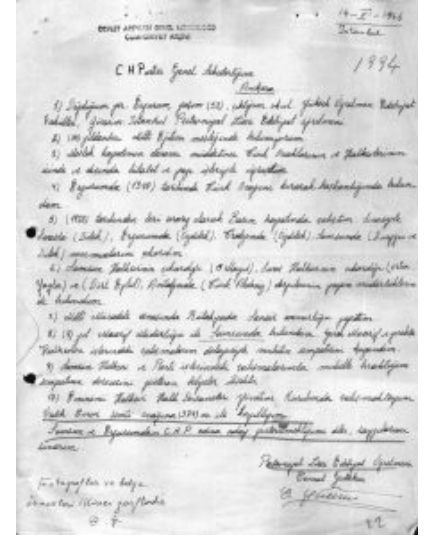
Cemal Gültekin Erzurum’da bulunduğu bu dönemde yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti ve hızlı bir şekilde hayata geçirilmeye başlayan inkılapların ateşli bir savunucusu olmuş, inkılapların halka anlatılması, toplum yaşayışında yerleşmesi için yazıları, konuşmaları ve eylemleri ile aktif görevler yapmıştır. 1925 yılı içinde Ankara’da hükûmet merkezinde kılık kıyafet ve şapka konusunda birtakım hazırlıklar yapılması, devlet memurlarından şapka giyilmesinin istenmesi, kısa sürede şapka aleyhinde bazı tepkilerin de ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Şapka Kanunu’nun çıkmasından bir süre önce Erzurum’da şapka aleyhinde başlayan huzursuzluklar “Şapka İktisası Hakkında Kanun”un çıktığı 25 Kasım 1925’ten bir gün önce 20-30 kişilik bir grubun protesto eylemlerine dönüşmüştür. Bu eylemler hızlı bir şekilde bastırılmış ve protestocular yakalanarak tutuklanmıştır. Tutuklananlar arasında Cemal Gültekin’in yeğeni olduğu Rüştü Paşa’nın iki kardeşi de bulunmaktadır. İşte böyle bir ortamda Muallim Mektebi Müdürü Cemal Gültekin, şapka giyilmesi ile ilgili hükûmet siyasetine uygun olarak Erzurum’daki terzilere o zamanın imkânları ile şapka diktirterek öğrencilerine giydirmiş ve Erzurum sokaklarında şapka lehine toplu yürüyüş yaptırmıştır.

Erzurum'da, Sivas'taki tecrübelerine istinaden ve orada çıkarılan *Dilek* mecmuasından ilhamla, 1923-1927 yılları arasında *Özdilek* isminde "İrfan zümresinin nâşir-i efkârıdır" alt başlığıyla meslekî, edebî ve ilmî bir mecmua neşretmeye başlamıştır. Dönemin kâim imkânları ile bir taşra şehrine soluk aldırın ve kültür hayatına katkı sunan bu mecmuanın eldeki nüshalarından ve Cemal Gültekin'in hayat kronolojisinden anlaşıldığı kadarıyla *Özdilek* mecmuası 1926 yılı sonlarına kadar Erzurum'da 26 sayı çıkarılmıştır. *Özdilek* mecmuasında Cemal Gültekin'in maarif hayatına ve önemli günlere ilişkin yazı ve hitabeleri de yayınlanmıştır.

1927 yılında Trabzon Erkek Muallim Mektebi Müdürlüğü görevine tayin olan ve burada da yayıncılık faaliyetlerine devam eden Muallim Cemal, Erzurum'da çıkardığı *Özdilek* mecmuasını aynı isimle Trabzon'da da çıkarmaya devam etmiştir. Trabzon İstikbal Matbaasında yaklaşık iki yıl boyunca dokuz sayı (1/27-9/35'inci sayılar) çıkarılan mecmua, şehrin kültür hayatında önemli izler bırakan ve çoğunluğu öğretmenlerden oluşan önemli bir yazar kadrosuna sahip olmuştur. 1928 yılı içinde Trabzon Türk Ocağı kadrolarında görev alan Cemal Gültekin, toplumsal hadiselerle duyarlı, cemiyetlerde faal, matbuata meraklı bir kişiliğe sahiptir.

Trabzon'da yaklaşık 2 yıllık bir hizmetten sonra 30 Eylül 1929 tarihli Kararname ile Samsun Maarif Müdürlüğü görevine atanan Cemal Gültekin, burada da dergicilik faaliyetlerinin devamı niteliğinde olmak üzere *Duygu* ve *Dilek* mecmuasını çıkarmıştır. Bu mecmua, Nisan 1929-Ekim 1929 tarihleri arasında toplam 4 sayı yayımlanmıştır. 1935 yılına kadar dergicilik ve yazı hayatına yönelik faaliyetlerine ara veren Cemal Gültekin Halkevleri başta olmak üzere eğitim alanındaki çeşitli çalışmaları ile ilin maarif müdürü olarak halkın teveccühünü, kendi deyimiyle sempatisini kazanmıştır.

1932 yılında Samsun'da Gazi Mustafa Kemal adına yaptırılan heykelin açılış merasiminde Başvekil İsmet İnönü'nün de yer aldığı devlet ricalinden konuşma yapanlar arasında Cemal Gültekin de bulunmaktadır.

1935 yılından itibaren Samsun Halkevi Dil, Edebiyat ve Tarih Şubesinde görev yaparken Halkevi adına *19 Mayıs* isimli dergiyi çıkarmaya başlamıştır. Nisan 1950 tarihine kadar yayın hayatına devam eden derginin 15. sayısına kadar sorumlu müdürlüğünü yapan Cemal Gültekin'in birçok yazısı da burada yayımlanmıştır. Devrin maarif, kültürel ve yenileşme faaliyetlerine yakından ilgi duyan Muallim Cemal Bey, aynı zamanda dilcilik çalışmalarına da alaka göstermiş ve dönemin *Dilde Sadeleşme*, *Güneş Dil Teorisi* gibi akımlarından etkilenmiş, bunlar yazılarına ve nutuklarına yansımıştır. 1935 yılında dildeki yeni hareketleri anlatmak için *Öz Dile Doğru* isminde bir kitapçık yayımlamıştır.

Samsun'da görev yaparken dergi ve yazı faaliyetlerini devam ettiren Cemal Bey, öğrencilerinden Vehbi Cem Aşkun'un

yazı işleri sorumlusu olduğu Merzifon Halkevi tarafından çıkarılan *Taşan* dergisine de yazılar göndermiş ve yazıları burada yayımlanmıştır.

18 Ocak 1937 tarihinde Sivas Maarif Müdürlüğü ve Kültür Direktörlüğü görevine atanmıştır. 1922-1923 yıllarında Sivas Sultanisi Müdür Muavinliği görevini yapan Cemal Gültekin, ikinci defa Sivas'ta görev alınca yine dergicilik alanında aktif şekilde çalışmaya başlamıştır. Sivas Halkevi tarafından çıkarılan *Ortayayla* dergisinin 8-20. sayılarında mesul müdür olan Cemal Bey, derginin 17. sayıdan itibaren *4 Eylül* adını almasında öncü olmuştur. 1936-1942 yılları arasında önce *Ortayayla* sonra da *4 Eylül* adı ile Sivas Halkevi tarafından çıkarılan derginin birçok sayısında yazısı çıkan Cemal Gültekin'in ismi dönemin yazışmalarında Cumhuriyet Halk Fırkasına bağlı olarak çalışan halk hatipleri listelerinde de geçmektedir. Bu dönemde birçok vesile ile konuşma ve konferanslar ile halkın eğitilmesi için düzenlenen etkinliklere katılmış, Sivas Halkevinin Kitap Sarayı ve Yayın Kolu'nda da görev almıştır.

Sivas'taki görevini müteakiben 17 Mart 1939 tarihli Kararname ile Antalya Maarif Müdürlüğü'ne atanmıştır. 1937-1944 yılları arasında Antalya Halkevi tarafından çıkarılan *Türk Akdeniz* dergisindeki yazılarından anlaşıldığı kadarıyla 1942 yılına kadar burada görev yaptığı değerlendirilmektedir. Antalya Halkevi Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesi Başkanlığı görevini yürüten Cemal Gültekin'in bu dergide de dil, millî bayram ve kutlama günlerine ilişkin hitabe ve yazıları yayımlanmıştır.

Cemal Gültekin'in *Türk Akdeniz* dergisindeki son yazısının 1942 tarihli olduğu düşünülürse bu yıldan sonra 1942-1946 yılları arası bir tarihte İstanbul'a tayin edildiği anlaşılmaktadır. İstanbul'da Eminönü Halkevi Halk Dershanesi Yönetim Kurulunda görev almış, İstanbul Pertevniyal Lisesi ile Zoğrafyan Rum Lisesinde edebiyat öğretmenliği yapmıştır.

Dilcilik faaliyetlerine yakından ilgi duyan ve bu konudaki hassasiyeti yazı ve konuşmalarında açıkça fark edilen Cemal Gültekin, Türk Dil Kurumu tarafından düzenlenen dil kurultaylarına da katılarak birçok görev üstlenmiştir. 1945 yılında icra edilen Beşinci Türk Dil Kurultayı'na katılan Cemal Gültekin, 1949 yılında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Konferans Salonu'nda düzenlenen Altıncı Türk Dili Kurultayı'na da iştirak ederek "Sözlük-Filoloji ve Terim Komisyonu"na seçilmiştir. Kayıtlardan son olarak 1951 tarihindeki Yedinci Türk Dil Kurultayı'na katıldığı anlaşılmaktadır.

Birinci Dünya Harbi, Millî Mücadele, genç Cumhuriyet'in kuruluş ve gelişme devirlerinde kendisine düşen "halkın aydınlatılması görevi"ni ilk olarak hatiplik sahasındaki faaliyetleri ile yerine getirmiş ve çeşitli konferans, anma/kutlama günü konuşmaları ile genç yaşta şöhret kazanmış olan Cemal Gültekin, bir muallim olarak Anadolu'da Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti, Türk Ocağı, Muallim ve Muallimeler Birliği, Halkevleri üyelikleri, başkanlıkları gibi görevlerle memleket sorunları ile yakından ilgilenmiş; dergiler çıkarmış, Cumhuriyet'in kurulması ile ortaya çıkan Halkevleri Dil Derleme Heyetleri gibi yeni teşkillerde de vazifeler üstlenmiştir. Yazılarında ve konuşmalarında öz ve sade bir Türkçe kullanmaya gayret gösteren Cemal Gültekin, devrin Türk dili ile ilgili çalışmalarına katılmış; maarif, dil ve devrimler başta olmak üzere çeşitli konularda yazılar yazarak halkın aydınlatılması, yeni düzenin benimsetilmesi görevlerinde aktif görevler almıştır.

Halkın fikir seviyesini, yenilik anlayışını, dolayısıyla memleket kültürünü ve kültür severliği yükseltmeye çalışan Cemal Gültekin, Adana, Kütahya, Sivas, Erzurum, Trabzon, Samsun, Antalya, İstanbul'dan oluşan geniş bir coğrafyada iz bırakan eserler vücuda getirmiştir. Bunların en başında çıkardığı veya yazılar yazdığı mecmualar gelmektedir. Sivas'ta *Dilek*, Erzurum ve Trabzon'da *Özdilek* mecmualarını çıkarmış, harf inkılâbından sonra Samsun'da *Duygu* ve

Dilek dergisini halk bilgisi ve derleme heyetlerinin faaliyetlerine tahsis etmiş, müteakiben kurumsal bir mahiyet alan Halkevi dergiciliği sahasında sırasıyla Samsun'da *19 Mayıs*, ikinci defa gittiği Sivas'ta *Ortayayla/4 Eylül*, Antalya'da *Türk Akdeniz* dergilerinin çıkarılmasında idarecilik yaparak, yazılar yazarak büyük emekleri olmuştur.

Cemal Gültekin, 15 Temmuz 1953'te vefat etmiş ve İstanbul Edirnekapı Şehitliği'ne defnedilmiştir. Mezar kitabesinde *Vatanın Bağrında Bir Fikir Meşalesi Hâlinde Yanan Edip ve Hatip Maarifçi Erzurumlu Cemal Gültekin* yazmaktadır.

Fatih TOSUN

Necdet AYSAL

KAYNAKÇA

Arşivler:

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA), 490.01.299.1207.1

BCA, 030.11.1.-129.8.17

BCA, 030.11.1-110.1.18

BCA, 030.11.1-43.50.15

BCA, 490.1.0.0-1175.126.2

Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü (TİTE) Arşivi, Kutu No: 24, Gömlek No: 155.

Kitap, Kitap Bölümü ve Tezler:

AKIN, Fehmi, **Atatürk'ün Sonbahar Gezileri**, Anekdot Yayınevi, Ankara 2008.

AYSAL, Necdet-TOSUN, Fatih, **Muallim Cemal Gültekin: Millî Mücadele Konferans ve Hitabeleri**. Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Yayınları, Ankara 2023.

DUMAN, Haluk Faruk, **Erzurum Basın-Yayın Tarihi (1867-1997)**, İstanbul: DUYAP Yayınları, 2000.

DUMAN, Hasan, **Osmanlı-Türk Süreli Yayınları ve Gazeteleri (1828-1928)**, Enformasyon ve Dokümantasyon Hizmetleri Vakfı, Ankara 2000.

DURAN, Alev, **Özdilek Mecmuası**. Hiper Yayınları, İstanbul 2019.

GÜLTEKİN, Cemal, **Öz Dile Doğru**, Ahali Basımevi, Samsun 1935.

KIRZIOĞLU, M. Fahrettin, "Gazi'nin Kuzeydoğu Gezileri (Eylül-Ekim 1924)", **50. Yıl Armağanı Erzurum ve Çevresi**, Cilt: I, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayınları, 1973, s. 133-188.

KÜÇÜKÜĞURLU, Murat, **Türk Siyasi Tarihinde Erzurum (1923-1950)**. Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara 2012.

Makale, Bildiri ve Ansiklopedi Maddeleri:

AKYÜZ, Kenan, "Türk Ocakları", **Bellekten**, C 50, S 196, Ankara 1986, s. 201-228.

ARIKAN, Zeki, "Halkevlerinin Kuruluşu ve Tarihsel İşlevi", **Atatürk Yolu Dergisi**, S 23, Ankara 1999, s. 261-281.

AŞKUN, Vehbi Cem, "Bir Kaybın Arkasından Cemal Gültekin", **Dünya Gazetesi**, İstanbul, 18 Eylül 1953.

BAŞKAYA, Muzaffer, **Tek Parti Döneminde Trabzon'da Eğitim Faaliyetleri (1923-1950)**, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Trabzon 2008.

DURAN, Alev. "Özdilek Mecmuasına Göre Trabzon ve Havalisinde Eğitimin Gündemi", **Turkish Studies**, S 15/1 (2020), s. 133-146.

ELİAÇIK, Muhittin, "Millî Mücadele Yıllarında Yayınlanan Dilek Mecmuası'nda Hititlere Dair Yazı Dizisi", **Çorum Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi**, S 1, 2010, s. 13-63.

HAKKIOĞLU, Sadrettin İbrahim, "Erzurum'da Şapka Hadisesi", **Tarih Yolunda Erzurum**, S 9-10, Aralık 1961, s. 18-20.

KONUĞU, Enver, "Cumhuriyet ve Mustafa Kemal'in Erzurum'daki Ateşli Taraftarı Öğretmen Okulu Müdürü Cemal Bey", **Atatürk Dergisi**, S 5, 2006, s. 179-206.

POLAT, Nazım H., "Türkiye'de Yerel Basının Gelişimine Kısa Bir Bakış", **Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi**, S XII, 2002, s. 7-25.

REVNAKOĞLU, Cemalettin Server. "Erzurum Matbuatı ve Özdilek", **Tarih Yolunda Erzurum (Tıpkıbasım)**, S 5-6 (Mart-Nisan 1961), s. 7-8, 30.

SARIKOYUNCU, Ali, "Millî Mücadelede Kütahya Sancağı ve Müftüleri", **Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi**, S 59, 2017, s. 1-21.

TAŞDEMİR, Serap, "Sivas Halkevi Dergisi: Ortayayla (4 Eylül)", **Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi**, S 53, 2002, s. 405-421.

TEPE, Cemal, **İkinci Meşrutiyet Dönemi Miting ve Nümayişler (1908-1918)**, Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Doktora Tezi, 2020.

UZUN, Hakan, "Bir Propaganda Aracı Olarak Cumhuriyet Halk Fırkası Halk Hatipleri Teşkilâtı", **Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi**, S 11, 2010, s. 85-112.

Sürelî Yayınlar:

Gazeteler :

Dünya, 18 Eylül 1953.

T.C. Resmî Gazete, 28 Kasım 1925.

Dergiler:

Dilek/Yeni Dilek, (1922-1923/Sivas).

Özdilek, (1923-1927/Erzurum).

Özdilek, (1927-1928/Trabzon).

Duygu ve Dilek, (1929/Samsun).

19 Mayıs, Samsun Halkevi dergisi, (1935-1950/Samsun).

Taşan, Merzifon Halkevi dergisi, (1930/1936-1938/Merzifon-Amasya).

Ortayayla/4 Eylül, Sivas Halkevi dergisi, (1936-1942/Sivas).

Türk Akdeniz, Antalya Halkevi dergisi, (1937-1944/Antalya).

Tarih Yolunda Erzurum, (tıpkıbasım), Mart-Nisan 1960.

Türk Dili, (Türk Dil Kurumu), Sayı 23, Ağustos 1953.

İnternet Kaynakları:

ZEYNAL, Abdurrahman, “Erzurum Muallim Mektebi Müdürü Cemal Gültekin” (https://www.doguturk.com/erzurum-muallim-mekteb-i-muduru-cemal-gultekin-makale_928.html, (Erişim Tarihi 23.11.2022)

29/03/2025 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/muallim-cemal-gultekin-1893-1953/?pdf=6583> adresinden erişilmiştir